

Kolínske listy

Slovenský kresťanský občasník SEPTEMBER 2008

26

Kedysi na Slovensku koloval vtíp, že najlepším riešením pre Slovákov je nepatriť ani k Maďarom ani k Čechom, ba ani byť samotným, ale stať sa americkou kolóniou. Zdá sa, že pre Gruzínsko to už je viac ako vtíp. Hoci sa teraz naraz hlásia k Európe, vyzbrojú ich Američania, ktorí tam majú už dávno vojenských *Be-raterov*, minister národnej obrany je bývalý izrealský štátny občan, ich prezident si pri štátnej hymne kladie ruku na srdce, čo nerobí európski ale americkí štátnici. A ani neviem o tom, že by mali nejakú ulicu pomenovanú po žijúcom európskom politikovi, zatiaľ ale majú jednu dôležitú pomenovanú po George W. Bushovi.

Do pozornosti svetovej verejnosti sa Gruzínsko, a kaukazská oblasť vôbec, mali dostať už bohvie kedy, naozaj sa to ale stalo až v noci zo 7. na 8. augusta, keď gruzínsky prezident *Saakašvili* vojensky napadol Južné Osetsko, gruzínsku autonómnu oblasť, teda vlastných obyvateľov, ktorí etnicky aj politicky sa cítili bližšie k Rusom ako ku Gruzíncom a mnohí z nich mali ruské občianstvo.

Balamútenie s druhou studenou vojnou

Najprv sa zdalo, že sa *Saakašvili* zbláznil, veď musel vedieť, ako bude reagovať ruský medveď keď ho gruzínska myš takto pichne do jeho citlivého kaukazského “podbrušia” a nemohol čakať, že jeho americkí ochrancí budú kvôli nemu riskovať atómovú vojnu s Ruskom. Potom sa zdalo, že sa k tomuto hlúpemu, kvazi-samovražednému ťahu nechal vyprovokovať Putinom — nakoniec Rusi sú známi ako dobrí šachisti. Po poslednej návšteve amerického ešte viceprezidenta *Disk Cheneyho* v Gruzínsku (a v Azerbajdžane a Ukrajine) sa zasa zdá, že možno *Saakašvili* ani tak nejednal na vlastnú päsť. Cheney patrí k najsilnejším odporcom Ruska, k najvplyvnejším zastáncom americkej podpory, politickej aj vojenskej, štátov v strategicky pre Rusov dôležitom ich zázemí a je najhlasitejším agitátorom za prijatie Ukrajiny a Gruzínska do Nato. Na druhej strane k *Saakašviliho* americkým radcom a podporovateľom vraj patrí aj republikánsky prezidentský kandidát *John McCain*, a jeho hlavný poradca pre zahraničné veci *Randy Scheuermann*. Niektorí komentátori špekulujú dokonca aj o tom, či *Saakašviliho* výstrelok nebol vlastne vyprovokovaný aby sa v prezidentských voľbách pomohlo McCainovi, ktorý má k Bushovskej politike konfrotácií bližšie ako kandidát za Demokratov *Barack Obama*. Ako to ale teraz vyzerá, McCain a *neocons* mali v zálohe oveľa väčší trumf: viceprezidentskú (pre McCainov vek temer prezidentskú) kandidátku *Sarah Palin*, ktorá fascinuje konzervatívne ženy a bývalých Bushových voličov. Teda sa svet naozaj posúva k druhej studenej vojne?

Koniec lekárskeho pokusom s embryami?

V *Kolínskych listoch* č. 24 som písal o japonskom vedcovi *Shinya Yamanakovi*, ktorému sa podarilo vypestovať pluripotentné kmeňové buňky “reprogramovaním” ľudských kožných buniek, teda bez toho aby musel pracovať s embryami. Teraz, ako hlási *Washington Post* (<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2008/08/27/AR2008082701829.html>) sa harvardským biologom podarilo ísť ešte o krok ďalej: priamou premenou jedného typu plne vyvinutej dospelých buniek na buňku iného druhu vnútri živej myši. Obyčajnú buňku v jej pankrease premenili na buňku, ktorá produkuje inzulín, potrebný diabetikom na prežitie.

Ak by sa toto dalo aplikovať a rozšíriť aj na prípad ľudí, vzniká možnosť nového liečenia trpiacich na cukrovku, srdcové choroby, mŕtvicu a iné nemoci bez drog, transplantácií alebo iných terapií. “Jedného dňa toto dovoľí lekárovi nahradiť skalpel akýmsi druhom genetickej chirurgie” povedal jeden z výskumníkov.

Pravda, jesto ešte veľa technických problémov, vyriešenie ktorých môže potrváť ešte veľa rokov. Je to však smer výskumu, ktorý celkom obchádza etický problém manipulovania embryonických buniek za účelom pomoci chorým. Aj *Richard Doerflinger* z Americkej konferencie katolíckych biskupov, vedúci odporca výskumu s embryonickými kmeňovými buňkami, už vyhlásil, že s takýmto druhom výskumu ani Cirkev nemá žiadne problémy.

Alexander Solženicyn

† 3. 8. 2008

Túto ikonu ruského odporu proti komunizmu a ruskej duchovnej obrody mi netreba predstavovať. Pri príležitosti jeho nedávnej smrti je však dobré si pripomenúť niektoré myšlienky z jeho harvardskej prednášky roku 1978, ktorou sa stal trňom v oku aj mnohým na Západe.

“Šesťdesiat rokov pre našich ľudí a tridsať rokov pre ľudí Východnej Európy – po túto dobu sme prešli duchovným tréningom, ktorý zďaleka presahuje skúsenosti, ktoré mal Západ. Zložitosti života a smrteľná záťaž vypro-

dukovali silnejšie a zaujímavejšie charaktery ako tie, ktoré sú produktom štandardného západného blahobytu. ... Je síce pravdou, že spoločnosť nemôže zotrvať v priepasti nezákonnosti, ako je to u nás, ale je tiež pre ňu ponižujúce ak jej stačí taká zmechanizovaná legalistická uhladenosť ako ju vy máte. Po tom čo desaťročia trpela násilím a útlakom ľudská duša túži po niečom vyššom, teplejšom a čistejšom ako to, čo ponúka dnešný život masových zvyklostí, televíznej otupelosti a povrchnej hudby.”

Nuž to povedal pred 30 rokmi. Tomuto svojmu postoju ostal verný aj keď na sklonku života dal prednosť skôr polodemokratickému ruskému “cárovi” Putinovi pred Západom podporovaným a manipulovaným ruským alkoholikom Jelcynom. V roku 1978 hovoril aj za “Východoeurópanov” teda vrátane Slovákov. A dnes? Je sa nad čím zamyslieť...

Prebúdajúca sa Amerika?

Chcel som sa zapojiť do amerického katolíckeho diskusného fóra (nebudem ho menovať) ako protiváhu mojich diskusií na austrálskom akademickom fóre, kde prevláda ateistický duch. Zhrozil som sa však z prevahy príspevkov, ktoré nielenže punktičkársky chápu katolícku morálku vo veciach sexuálnych – to sa dalo čakať – ale ako ich americký patriotizmus preváži aj pápežovo stanovisko vo veci napr. iráckej či inej preventívnej (Irán?) vojny. Temer ako by katolíckemu voľičovi ležalo viac na srdci usmrtenie *nenarodených* amerických detí ako zabíjanie *narodených* palestínskych, iráckych či afgánskych detí. Tento dojem musí mať človek aj pri čítaní niektorých serióznych komentárov napr. vo *First Things*. K americkej extravagancii však patrí napríklad aj to, že má až dvoch pápežov, Pius XIII. a Michael I., a samozrejme aj kňazky – nedávno “vysvätili” už šiestu, prvú za prítomnosti “riadneho” kňaza.

O Amerike, myslím vrátane jej katolíkov, však platí že do hociakého ideologického či iného myšlienkového závozu sa kedy dostala, vždy sa z neho vedela vymotať vlastnými silami – podobne ako barón Münchhausen, ktorý sa za vlastné pačesy vytiahol z jamy do ktorej spadol. Kto si ešte spomenie na marxisticko-nihilistickú ideológiu “flower generation”, zatiaľčo v Európe ešte stále straší duch “generácie 68”? Sú aj náznaky, že pod hrozbou šialenej vojny s Iránom stále viac amerických politických mysliteľov má triezvejší pohľad na Blízky východ i na izraelsko-palestínsky konflikt. Ak však vyhrajú voľby *neocons* stojáci za dvojicou McCain/Palin, tak asi zasa ostane iba pri náznakoch.

Myslím že nie, že výstižnejší názov pre situáciu, ktorá už nastala, použili strategickí poradcovia nemeckého ministra zahraničných vecí : *studený mier*. Pravda, aj tento môže viesť k všeličomu nestudenému. Hovoriť však o studenej vojne, násilne porovnávajúc súčasnú situáciu so situáciou keď na jednej strane bol tzv. slobodný svet a na druhej ideologicky a potenciálne i vojensky agresívny Sovietsky zväz, je úmyselné či neúmyselné balamútenie.

Predovšetkým Sovietsky zväz aj pri všetkej “studenosti” vtedy naozaj vyvážal svoju ideológiu, hoci jej dovážateľmi boli iba všelijaké ľavicové, marxisticko-trockistické, viac či menej teroristické organizácie v Západnej Európe a USA. Dnes už neexistuje Sovietsky zväz iba Rusko, ktoré vyváža iba energiu: EU importuje 30% svojho oleja a 40% svojho prírodného plynu z Ruska. A to čo sa mu — právom či neprávom — vytyka nie je žiadna ideológia, ale veľkoruský nacionalizmus, ktorý nie je exportabilný. Má viac spoločné s urazeným ruským sebedomím ako s marx-leninskou ideológiou sovietskej éry (pôvodne aj tak zo Západu importovanou), lebo práve táto nedovolila ruskému národnému povedomiu aby sa vyvinulo do formy primeranej novej dobe, ako sa to stalo u západoeurópskych národov.

Je preto nezmysel prirovnávať Cchingvali 2008 ku Prahe/Bratislave 1968 alebo Budapešti 1956. Už len preto nie, že v Cchingvali víťali ruské tanky ako osloboditeľov, čo iste nemožno povedať o sovietskych v Bratislave či Budapešti. Vhodnejšie je prirovnanie situácie s Južným Osetskom k situácii s Kosovom. Tí, ktorí sa vyhrážajú Rusku s izoláciou ho vlastne izolovali už vtedy keď sa rozhodovalo o Kosove. Podľa všetkého Srbsko navždy stratilo Kosovo a pravdepodobne aj Gruzínsko Južné Osetsko a Abcházii, lebo v oboch prípadoch to bolo pranie väčšiny lokálneho obyvateľstva. ¹ Aj pri pochopiteľnom strachu Ukrajiny a baltských republík z Ruska neslobodno zabúdať, že neide o bezohľadnú komunistickú ideológiu poháňanú rozpínavosť, ale “iba” o veľkoruský nacionalizmus, ktorý — na rozdiel od komunistickej demagógie — nemožno vyvážať lebo u neruských obyvateľov môže nájsť nanajvýš predajných kolaborantov, ale nie nadšených vyznavačov exportovanej ideológie.

Mimochodom, pekným príkladom, ako náboženská blízkosť môže preklenúť národnostné a politické spory je práve príklad rusko-gruzínsky. Aj Gruzínsko je prevážne pravoslávna krajina a tak toto je prvý prípad od konca Druhej svetovej vojny keď jedna krajina s pravoslávnou väčšinou viedla vojnu s druhou. Aj moskovský patriarcha *Alexej II.*, aj gruzínsky patriarcha *Ilja II.*, (obaja sú osobní priatelia) už prehlásili že tieto násilenstvá pravoslávnych na pravoslávnych sú obzvlášť tragické.

¹ Veru ani Česi by už nikdy neboli dostali naspäť Sudety ak by v Mníchove 1938 na nemeckej strane nebol šialenec, ale stratég a diplomat à la Bismarck (alebo nejaký nemecký ‘Putin’?)

Napriek tomu, že vzťahy medzi Ruskou a Gruzínskou pravoslávnu cirkvou nebol vždy priateľské², je málo náznakov, že by tieto nezrovnalosti hrali nejakú rolu v súčasnom konflikte. Je napríklad pozoruhodné, že práve v tejto vojne sa stalo prvý raz, že ruská armáda išla do bojov bez explicitného požehnania pravoslávnej cirkvi

Naskytá sa preto otázka či by Alexej a Ilja nemohli zohrať mierotvornú úlohu. Myslím, že by to mohlo mať dôsledky aj ponad gruzínsky rámec, ktorý zahrňuje aj Európu kam sa Gruzínsko naraz tak vehementne hlási.

Podľa môjho názoru je tu ešte jedna vec na ktorú zabúdajú hlavne tí, ktorí sa vystatujú, že vyhrali studenú vojnu ako by to bolo zrovnateľné s výhrou v Druhej svetovej vojne. Nacistické Nemecko bolo naozaj porazené vojensky, zvonka, za cenu strašných obetí aj na strane víťazov. Muselo bezpodmienečne kapitulovať a víťazi mu mohli diktovať čo chceli. Sovietsky zväz nikto neporazil vojensky, iba sa na neho ekonomicky tlačilo až sa sám rozpadol z vlastnej vnútornej rozpornosti. Západ "vyhral" studenú vojnu pomerne bezbolestne.

Ak však nešlo o vojenskú porážku, cena za to že nebolo treba obetovať ľudské životy je tá, že ani nemôžno Rusku diktovať tak ako porazenému Nemecku. Ak by sa bol podaril *von Stauffenbergov* atentát na Hitlera, Nemecko by sa bolo samo zbavilo nacizmu, a aj keby ostalo porazené, všeličo by vyzeralo ináč aj s nemeckým národným sebavedomím. Toto je práve prípad Ruska, čo, pravda, neospravedlňuje jeho vyhrážky susedom u ktorých si myslí, že sú ohrození jeho národní súkmeňovci, a často aj jeho štátni príslušníci, hoci s výnimkou Južného Osetsku, a Abcházie kde boli vyprovokovaní, zatiaľ aj ostáva iba pri vyrážkach.

Myslím, že pri vyhrážkach adresovaných okoliťému svet to aj ostane, ak sa dá odmyslieť druhý, *nie národný ale mocensko strategický faktor*: Rusko sa cíti ohrozené tými u ktorých vidí — právom či neprávom — že si robia záľusok na jeho ohromné rezervy energetické (plyn, olej, atď), ale aj životného priestoru. Ako som už raz bol

George Friedman, *politický komentátor maďarsko-židovského pôvodu a vedúci Stratfor, autoritatívnej online publikácie zaoberajúcej sa problémami geopolitického rázu, uverejnil nedávno zaujímavý — a prekvapujúci — komentár (pozri http://www.mercator.net.com/articles/israeli_strategy_after_the_russo_georgian_war/) ktorý ukončil takto:*

Izrael, akonáhle vycítil blížiacu sa zrážku v Južnom Osetsku, zmenil — na rozdiel od USA — dramaticky svoj postoj k Rusku. Zatiaľčo americký prístup k Rusku sa stal ešte nepriateľskejší, Izraelci zastavili predaj zbraní do Gruzínska ešte pred vojnou a po vojne vyvinuli diplomatickú iniciatívu na utíšenie ruských obáv. Vskutku, v súčasnej dobe majú Izraelci väčší záujem na tom, aby v nich Rusi nevideli nepriateľa, ako na tom, aby Američania boli s nimi spokojní. Viceprezident Dick Cheney sa mohol Rusom skryto vyhrážať, ale izraelský ministerský predseda *Ehud Olmert* súčasne uisťoval Rusov, že nemusia mať strach z Izraelu a preto by nemali predávať zbrane Sýrii, Iránu, Hizbolláhu, alebo komukoľvek inému v nepriateľstve s Izraelom.

Je zaujímavé, že práve Američania začali vypúšťať informácie, že Rusko predáva zbrane Hizbolláhu a Sýrii, zatiaľčo Izrael túto tému opatrne obchádza. Môžu sa zmieriť s nejakými zbraňami v rukách Hizbolláhu oveľa skôr ako s politickým prevratom v Egypte následovanom príchodom ruských vojenských poradcov. To prvé je na zlosť, to druhé predstavuje existenčné ohrozenie pre Izrael. Rusko ešte asi nie je vstave takto jednať, ale Izrael nechce čakať na to až sa im situácia vyšmykne z rúk.

Izrael kontroluje palestínsku situáciu a vzťahy so susedskými štátmi. Jej postavenie v širšom moslimskom svete je oveľa lepšie ako by sa na prvý pohľad zdalo. Ich jediným nepriateľom je Irán, ale aj hrozba z neho je oveľa menej jednoznačná než ako to Izraelci verejne pripúšťajú. Ale hrozba ruskej intervencie v moslimskom svete — obzvlášť v Sýrii a Egypte — im naháňa naozaj strach. To je riziko, s ktorým sa nemôžu zmieriť ak len nemusia. Preto bleskovo zmenili svoju politiku v Gruzínsku. Toto môže vyvolať trenice s USA, ale izraelsko-americké vzťahy už aj tak nie sú to, čo bývali.

písal, ak by bola naozaj núdza o obyvateľné časti zemegule — buďto pre množstvo ľudí hľadajúcich osobný priestor pre zvýšenie životnej úrovne, alebo pre neobývateľné prímorské a rovníkové oblasti v dôsledku všobecného otepľovania — tak je možné urobiť Sibír (aj Kanadu) obývateľnou pre ďalšie milióny oveľa ľahšie ako Saharu alebo austrálsku púšť.

² Keď Južné Osetsko v roku 1991 po rozpade Sovietskeho zväzu de facto vyhlásilo autonómiu, mnoho pravoslávnych sa tam prihlásilo k tzv. *Ruskej pravoslávnej cirkvi mimo Ruska*. Dnes sa hlási k tzv. *Pravej pravoslávnej cirkvi*, zatiaľčo Gruzínska pravoslávna cirkev považuje Južné Osetsko za súčasť jej kánonického územia. Gruzínska cirkev bola v roku 1811 násilne absorbovaná do Ruskej, bola im vnútená staroslovienčina ako liturgický jazyk a Gruzíncom sa obnovila cirkevná samostatnosť až po Októbrovej revolúcii roku 1917.

Je preto myslím veľmi dôležité aby sa Rusko cítilo pohodlne v susedstve Európskej únie a nevnímalo ju iba ako poslušného vazala Ameriky, v ktorého strategických záujmoch nemôže Rusko hrať tak životne dôležitú rolu ako u Európanov. Európa potrebuje Rusko a Rusko potrebuje Európu viac ako napr. Čínu. Táto vzájomná potreba a blízkosť je daná nielen energetickou resp. ekonomickou vzájomnou závislosťou, ale nakoniec aj kultúrnou príbuznosťou. Nábožensky sa Európa síce kresťanstvu akosi odcudzila, kultúrne je jej ale kresťanské Rusko predsa len bližšie ako štáty Blízkeho východu či Afriky (63% obyvateľov Ruska sa vraj hlási ku kresťanstvu, pravda, prevážne pravoslávne).

Aj mnou často citovaný anglický katolícky *The Tablet*, píše vo svojom úvodníku zo 16.8.2008:

“Rusi sú slávny národ, ktorý si vyžaduje a zasluhuje rešpekt. Je omylom zachádzať s Ruskom ako s porazeným nepriateľom a nie ako s civilizovanou krajinou, ktorá sa vlastným úsilím zbavila tyranstva. Pokročilo smerom k demokracii a ľudským právam, hoci jej ešte všeličo chýba aby dosiahlo tento ideál. Tiež má ale sklon k robeniu nepríjemností a miešaniu sa do záležitostí iných krajín. Ak sa ale s Ruskom bude zachádzať ako s medveďom, čo je obľúbená karikatúra, bude reagovať ako medveď — stále namrzený a zúrivy keď ho zaženú do kúta.”

Sandra Maischberger, známa moderátorka *talk shows* na televíznej stanici ARD, pozvala 27.8.08 niekoľko politkov a komentátorov, všetko narodených v dvadsiatych rokoch, teda pamätníkov nielen Studenej vojny, ale aj Druhej svetovej, aby sa opýtala na ich mienku či kráčame do Druhej studenej vojny. *Peter Scholl-Latour* — nemecko-francúzsky, arabsky hovoriaci, novinár, znalec Blízkeho východu a Ázie vôbec — hovorí že áno, *Hans-Dietrich Genscher*, bývalý nemecký minister zahraničia, mu protirečí, všetci diskutujúci sa však zhodujú v tom, že situácia môže byť nebezpečnejšia ako Studená vojna, že Európa je nepotrebné protirusky zameraná, že si Západ myslel, že môže Rusku “po nose tancovať” tým že rozširuje NATO bez toho aby do neho zabudoval “architektúru, ktorá by zahrnula aj Rusko”. Aj porovnanie s rokmi 1953, 1956, 1968 odmietajú, v podstate z dôvodov, ktoré som tu spomenul. Genscher zdôrazňuje potrebu udržovať s Rusmi dialóg, ktorý ani za Studenej vojny nebol nikdy zastavený.

Dnes už vieme, že sa o to EU aj snaží, čiastočne s úspechom, napriek vyhláseniam oboch amerických prezidentských kandidátov, (aj oboch viceprezidentských), že Gruzínsko a Ukrajina musia bezpodmienečne do NATO. V rámci EU sú najsilnejšie protirusky zamerané pobaltské štáty, kde by to človek chápal, keďže majú silné ruské menšiny, ale aj napríklad Poľsko a Česko.

Tieto protiruské nálady živé spomienkami na komunistickú minulosť pripomínajú protinemecké nálady živé spomienkami na nacistickú minulosť v povojnových rokoch. To by zasa bolo pochopiteľné. Vtedy však — teda aspoň v komunistickom Československu — sa oficiálne bojovalo proti nacizmu a fašizmu, hoci už dávno prehrali vojnu, aby sa odlákala pozornosť od komunistických zámerov so spoločnosťou.

Tak ma napadá, či rozdúchavanie u členov EU protiruského ohňa a jeho kamuflovanie protikomunistickými argumentami a sentimentami, hoci komunistická totalita už dávno bola porazená, tiež nemá za účel zakryť iné politicko či ideologicko strategické ciele, čoho dôsledkom — či už úmyselným alebo nie — je napätie vnútri EU medzi starými, západnými, a novými, východnými členmi. Ak áno, *cui prodest*. (komu to má osožiť)?

Ako som bolo už neraz písal, *G. W. Bush* a *neocoms* za ním zneužívali kresťanské náboženstvo pre svoje “krížiacke” vojenské výpravy proti tým, v ktorých videli svojich nepriateľov — ergo nepriateľov Západu — spôsobom, ktorý hociaké opodstatnenie mohol mať v minulých, aj európskych, storočiach, už nepatrilo do 21. storočia a kresťanstvu jednoznačne škodilo. Zdá sa teraz, že našiel viac ako horlivú nástupkyňu:

“Modlime sa za našich vojakov a vojačky, ktorí sa usilujú konať správne. A tiež za túto krajinu, ktorej vodcovia, naši národní vodcovia, posielajú vojsko plniť úlohy, dané Bohom. Musíme si byť istí tým, za čo sa modlíme: aby bol plán a aby ten plán bol od Boha.”

[Z jedného prejavu guvernérky Aljašky *Sarah Palin*. — terajšej kandidátky na vice-prezidenta USA po boku republikánskeho kandidáta *John McCain*a za republikánsku stranu v júni 2008]

Takto sa vyjadruje ľahko možné budúca prezidentka najmocnejšieho štátu na svete. Problém s takýmito vyhláseniami býva, že aj jej nepriateľ si myslí, že má “plán od Boha”.

23. Svetové dni mládeže, Sydney 15. – 20. júla 2008

Benedikt XVI ešte v júli 2005, (teda pár mesiacov po tom čo sa stal pápežom) pri stretnutí s lokálnymi kňazmi v talianskej Aoste povedal: “Zdá sa, že tak zvané ‘veľké’ cirkve vymierajú a že toto je pravdou obzvlášť v Austrálii; (ale aj v Európe hoci nie natoľko v USA). Je to svet, ktorý dospel k tomu, že už nepotrebuje Boha, tým menej Krista, svet v ktorom si ľudia myslia, že môžu stavať iba na sebe”.

Niekoľko dní pred začatím *Svetového dňa mládeže* (World Youth Day, skrátene WYD vlastne šesť dní) som musel konštatovať, aspoň teda podľa toho, ako sa písalo na austrálskom akademickom internetovom diskusnom fóre³, že pápež mal pravdu. Aj keď sa hovorilo hlavne o smutnej a už viac ako dobre známej kauze sexuálneho zneužitia mladistvých niektorými úchylnými kňazmi, ktorá v Austrálii bola umelo prinesená na povrch práve niekoľko dní pred zahájením WYD, bolo jasné, že nešlo iba o snahu hľadať zadosťučinenie pre obeť (psychologické a finančné) a už vôbec nie o nápravu situácie spôsobom prijateľným pre všetky zúčastnené strany. Bolo zrejmé, že išlo o frontálny útok na Cirkev zo štandardne uvádzaných dôvodov (kondomy ako všeliek proti AIDS, právo na interrupciu, homosexuálny akcionizmus a exhibicionizmus, náboženské vojny v minulosti, atď) alebo predsudkov (naivný pohľad na bibliu, na cirkevné dogmy, na vzťah náboženstva a prírodných vied, atď).

Nuž ak išlo o snahu istých kruhov vykolajit' WYD — a mne sa naozaj zdalo, že tu bolo viac

zlomyseľnosti, ako napríklad predchádzalo Kolínskemu *Svetovému dňu mládeže* v roku 2005 — tak hneď treba povedať, že sa im to vôbec nepodarilo. Aj keď si nie som istý, či nepopierateľný úspech WYD možno vidieť ako predzvesť náboženskej obrody, či dokonca popularity Katolíckej cirkvi v Austrálii, ako to v zápale nadšenia videli niektorí cirkevní hodnostári. O úspechu podujatia však možno celkom určite hovoriť. *The Sydney Morning Herald* písal o “cunami viery a radosti”.

Sydneyský arcibiskup kardinál *George Pell* bol spokojný a aj by mu to človek prial, lebo je naozaj hrubo napádaný za svoj “konzervatizmus” austrálskymi médiami, pozri aj 3. Nakoniec bol v rokoch 1996-2001 melbournským arcibiskupom, teda tri roky aj mojím.

Keďže som blízko sledoval aj Kolínsky WJT 2005 aj sydneyjský WYD 2008 (oboje, pravda, iba na širokej televíznej obrazovke a cez internet) mal som možnosť porovnávať. 4 Nuž veľkosťou rátanou podľa odhadovaného počtu prítomných na záverečnej omši, v oboch prípadoch celebrovanej samotným pápežom, bol sydneyjský zjazd menší (asi 350-400 tisíc⁵ proti vyše miliónu v Kolíne) zato ale kultúrne rôznorodjší vďaka veľkému počtu zámorských účastníkov (vyše 125 tisíc) väčšinou z nezápadných krajín. Takto aj WYD odrážal fakt, že ťažisko katolicizmu — a kresťanstva vôbec — sa posúva preč od tradičného Západu do zemí tretieho sveta. Prešli časy, keď Európania posielali misionárov do “pohanských zemí”: pri pohľade na týchto mladých sa mi zdalo, že to bude čoskoro naopak, že títo mladí kresťania z

3 *On Line Opinion*, skrátene OLO, napríklad útoky na sydneyjského arcibiskupa, kardinála *George Pella*, pozri <http://forum.onlineopinion.com.au/thread.asp?discussion=1961&page=0>. [V týchto diskusiách “George” som ja; koho zaujímajú všetky moje diskusné príspevky, nájde ich na <http://forum.onlineopinion.com.au/user.asp?id=1953&show=history>.]

4 Bola to aj príležitosť nostalgicky si zaspomínať na iné svetové katolícke stretnutie, ktorého som sa ešte ako “mladé ucho” zúčastnil: Medzinárodný eucharistický kongres 1972 v Melbourne. Môj otec mi zvykol rozprávať, aký trvácný zážitok na ňom zanechal Eucharistický kongres v Budapešti roku 1938. Nuž pre mňa takýmto ostal Melbourne 1972. Zo Slovenska sa ho vtedy mohol zúčastniť iba Mons. *Ján Čížik* z trnavskej diecézy, ktorý bol organizovaný v kontroverznej *Pacem in terris*, organizácii katolíckych duchovných, ktorých podporoval režim. Pamätám sa ako som ho jeden večer priviezol, aby sa tajne mohol stretnúť s biskupom *Pavlom Hnilicom*. Čakal som s autom na jednom konci parčíku, páter *Tibor Strnisko*, ktorý priviezol biskupa, zasa na druhom konci. Nevieť čo z tohoto tajného stretnutia vzišlo, asi nie moc...

5 Iné čísla: 26 kardinálov, 420 biskupov a vyše 3000 kňazov — toto Austrália ešte nezažila.

včerajšieho “zaostalého” tretieho sveta, či ich deti, budú pôsobiť ako misionári pre už *de facto* pohanský západný (európsky či austrálsky) svet.

Pre outsidera — ktorý o katolicizme vie myslieť iba v kategóriách príkazov a zákazov sexuálnej morálky — muselo byť ťažko pochopiteľné toto nadšenie mladých, ktorí sem prišli sláviť svoju vieru. Myslím, že možno povedať, že aj všelijaké akcie “protestujúcich” vyzneli nakoniec trápne, lebo títo mladí, práve svojou nenásilnosťou ich odzbrojili poznámkami ako “budeme sa za vás modliť”. Možno si len domyslieť, akú by boli dostali reakciu ak by podobne dobiedzali a urážali iné stotisícové davy mladých nadšencov: pri politických šarvátkach má polícia čo robiť keď ide iba o pár stoviek na oboch stranách, nie o stotisíce. Pokiaľ viem, iba v dvoch prípadoch musela polícia zasiahnuť proti jednotlivcom, ktorí to už nevydržali a zahnali sa na grobiána.

Podobne ako pred tromi rokmi v Kolíne, práve pápež pre mladých akoby stelesňoval nádej pre budúcnosť, ktorá minulosť nezavrhuje, neposmieva sa z nej, ale vychádza z nej. Pápež tu naozaj plnil funkciu pontifexa, *stavača mostov aj medzi budúcnosťou a minulosťou*, ako symbol nádeje, nie ako zakazovateľ a prikazovateľ. A mal som dojem, že Benediktovi vôbec nevadilo, že ho mladí predovšetkým takto prijímali.

Vtipný sa mi zdal transparent *We love our German Shepherd*, lebo tu ide o dvojitú slovnú hru: doslova *German shepherd* znamená nemecký pastier, ale v tomto spojení je to anglický výraz pre ovčiarskeho psa, čo malo byť protiváhou prezývky *Boží rottweiler* (rottweiler je často používaný ako policajný pes), ktorou ho nepriaznivci častovali ešte ako prefekta Kongregácie pre náuku viery. *Andreas Englisch* — mladý nemecký obdivovateľ Benedikta i jeho predchodcu, autor kníh o týchto dvoch pápežoch — sa vraj vyjadril, že Benedikt sa až v Sydney plne vžil do tejto funkcie celebrity pre mladých. Nuž

Englisch sa tomu lepšie rozumie ako ja, mal som však dojem, že v tejto svojej roli dobre obstál už i v Kolíne 2005.

Pravda, oživiť, zrekonštruovať a sprístupniť novej generácii Katolícku cirkev v Austrálii, ale aj inde, je neľahká úloha, ktorá čaká na zodpovedných. Videná z čiste ľudskej perspektívy aj temer nemožná. Nadšené privítanie, ktorého sa pápežovi dostalo naozaj temer zatienilo protesty obetí sexuálneho zneužitia (ako i tých ktorí si na ich utrpení prihrievajú svoju protikatolícku polievočku). Vraj viac ako sto katolíckych duchovných putovalo z tohoto dôvodu do austrálskych väzníc. Bolo viac ako primerané, že sa pápež za toto zasa ospravedlnil ešte počas letu z Európy a neskôr i stretol s niektorými obetami podobne ako počas svojej aprílovej návštevy v USA. A pri omši v *St. Mary's Cathedral* pre biskupov a bhoslovcov doslova povedal:

“Tieto zločiny (*misdeeds*), ktoré predstavujú také vážne zneužitie dôvery si zasluhujú jednoznačné odsúdenie. Zapríčinili veľa utrpenia a poškodili svedectvo Cirkvi. Obete si zaslužia náš súcit a starostlivosť, zatiaľčo tí ktorí sú zodpovední za tieto činy musia byť postavení pred súd (doslova *brought to justice*.)”⁶

Svetový deň mládeže v Sydney však ukázal, že napriek týmto smutným faktom katolicizmus ešte zďaleka nie je mŕtv. Zástavy nesené mladými účastníkmi reprezentovali tucty krajín. Medzi nimi bola aj Čínska ľudová republika. Áno aj v tejto oficiálne komunistickej krajine má pápež svojich nadšencov.

Za posledných päť rokov zatrpklý sekularizmus a ateizmus sa na Západe snaží vytlačiť náboženstvo z povedomia ľudí. Kto pozoroval tento týždeň radostné a otvorené prejavy náboženského sentimentu u mladých musel dôjsť k záveru, že sa im to predsa len nedarí, že “Boh je opäť vo hre” ako to napísal jeden komentátor.

⁶ Povšimnutia hodné je, že tu pápež hovorí o zodpovedných, teda nie iba o pachateľoch.

Kolínske listy vám budú zasielané vo forme PDF na vašu e-mail adresu, ak sa prihlásite na gvirsik@t-online.de. [Tlačene verzie sú k dispozícii iba výnimočne (starším?) záujemcom, ktorí nemajú prístup k internetu.] Môžete si ich tiež stiahnuť z <http://www.gvirsik.de/> kde sú aj iné moje články a úvahy v angličtine a slovenčine.

George Virsik